Groepsactiviteiten voor patiënten in de huisartsenpraktijk: ervaringen van zorgverleners en patiënten in kwetsbare wijken in Brussel

Haio: DEMUYNCK Remke , KUL
Promotor: VANSINTEJAN Johan , V.U.B.
Praktijkopleider: DE LANGHE Ellen , Deben Ann , DEMIRKAPU Hakki , FLAMAING Johan , PEETERMANS Willy , Vande Putte Lieve

Context: Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) wordt met zijn zeer diverse populatie en complex zorglandschap gekenmerkt door gezondheidsongelijkheden volgens een sociale gradiënt, waarbij mensen in slechtere gezondheid leven naarmate ze een lagere socio-economische status hebben. Verschillende huisartsenpraktijken in het BHG organiseren groepsactiviteiten voor hun patiënten. Deze preventieve interventiemethoden zijn vooral gericht op patiënten met chronische fysieke of psychologische klachten waar onderliggende sociale determinanten een rol in spelen, met als doel de gezondheidsongelijkheden te verlagen. Tot op heden werd nog geen studie uitgevoerd naar de ervaringen van zorgverleners en patiënten met zulke projecten in het BHG.

Onderzoeksvraag: Hoe kunnen huisartsenpraktijken in maatschappelijk kwetsbare wijken op een duurzame manier patiëntgerichte groepsactiviteiten organiseren?

Methode: In deze kwalitatieve studie werden semi-gestructureerde focusgroepen afgenomen in vier praktijken die zich in socio-economisch kwetsbare buurten in het BHG bevonden en groepsactiviteiten organiseerden. Er vonden vier focusgroepen met zorgverleners en drie met patiënten plaats. In totaal namen 22 zorgverleners en 15 patiënten deel: zij waren voor de meerderheid vrouwelijk (35 deelnemers) en heterogeen qua leeftijd, werksituatie, opleidingsniveau en etnische achtergrond. De interviews peilden naar het aanbod, doel en effecten van activiteiten, faciliterende en belemmerende factoren, en de rol van de huisartsenpraktijk. De data werd verwerkt via thematische analyse in Nvivo 14.

Resultaten: Volgens deelnemers hebbeen groepsactiviteiten mede dankzij het groepseffect een positieve invloed op verschillende gezondheidsdeterminanten, de fysieke en mentale gezondheid en het sociaal welzijn van patiënten. Initiatieven kennen doorgaans meer succes indien 1) ze vraaggestuurd ontwikkeld worden met oog voor de noden, interesses en bezorgdheden van patiënten; 2) men begeleiding aanbiedt afgestemd op de patiënt vanaf uitnodiging tot na deelname; 3) het volledige zorgteam actief betrokken wordt in het project, en 4) de omgeving waarin de activiteit plaatsvindt vertrouwd, nabij en toegankelijk is. De werking wordt versterkt door samenwerkingsverbanden binnenin de wijk. De huisartsenpraktijk speelt door zijn laagdrempeligheid een belangrijke rol in het aanbieden van groepsactiviteiten voor kwetsbare patiënten, die anders niet bereikt worden door gezondheidsbevorderende initiatieven. De uitdaging blijft echter om deze patiënten voldoende autonoom te krijgen om ook op lange termijn positieve effecten te behouden.

Conclusie: Zorgverleners en patiënten in kwetsbare buurten in het BHG zijn overtuigd van het nut van groepsactiviteiten voor mensen in een kwetsbare situatie en van het nut dit in de huisartsenpraktijk aan te bieden. Deze studie vat de mogelijkheden en valkuilen rond het organiseren van groepsactiviteiten in socio-economisch achtergestelde buurten samen in aanbevelingen die huisartsenpraktijken als leidraad kunnen gebruiken voor het implementeren van groepsactiviteiten.